

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра політичних теорій

Серія: Навчально-методичні посібники

Ю. В. ЗАВГОРОДНЯ
І. М. МИЛОСЕРДНА

**УКРАЇНА
В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ**

Навчально-методичний посібник

*Для здобувачів другого (магістрського) рівня
вищої освіти*

Одеса
2022

Автори:

Завгородня Ю. В. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія»;

Милосердна І. М. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія».

**Рекомендовано до друку Навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 30.06.2022 року)**

Рецензенти:

Коч С. В. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри історії та світової політики Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Короход Я. Д. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Завгородня Ю. В., Милосердна І. М.

Україна в міжнародних організаціях : навчально-методичний посібник. Одеса, 2022. 48 с.

Навчально-методичний посібник призначений для надання допомоги здобувачам, які вивчають дисципліну «Україна в міжнародних організаціях».

У навчально-методичному посібнику викладено зміст навчальної дисципліни: теми лекцій та практичних занять, практичні завдання з курсу, перелік тем для самостійної роботи, питання для перевірки знань з навчальної дисципліни, перелік тем рефератів та список рекомендованої літератури.

Навчально-методичний посібник підготовлено відповідно до освітньо-професійної програми вищої освіти в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» (за спеціальністю 052 «Політологія»), а також рекомендовано використовувати у навчальній роботі при підготовці фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

© Завгородня Ю.В., 2022
Милосердна І.М., 2022

I. ВСТУП

Навчальна дисципліна «Україна в міжнародних організаціях» є необхідним компонентом професійної підготовки фахівців з політології.

Міжнародна організація — це об'єднання держав відповідно до міжнародного права і на основі міжнародного договору для здійснення співробітництва в політичній, економічній, культурній, науково-технічній, правовій та інших галузях, що має необхідну для цього систему органів, права й обов'язки, похідні від прав і обов'язків держав, і автономну волю, обсяг якої визначається волею держав-членів. Науковий інтерес до вивчення пов'язаний як з реальними соціальними процесами, так і з теоретичними передумовами, зокрема з формуванням проблеми взаємодії держав і міжурядових організацій, співвідношення державного суверенітету й елементів над національності в компетенції міжнародних структур.

Необхідність вивчення даного курсу ґрунтується на розумінні ролі міжнародних організацій для України, як суверенної держави, яка ратифікує міжнародні правові позиції та інтегрується в міжнародну спільноту. В умовах глобальних загроз та військової агресії роль міжнародної підтримки для України зросла та стимулювала процес входження до європейської спільноти, а також можливість створення нового світового порядку через військову агресію РФ на території України. Тому, аналіз виконання мети діяльності міжнародних організацій, членами яких є Україна, на сучасному етапі державного розвитку, є над актуальним та затребуваним для здобувачів другого (магістерського) рівня.

Метою курсу «Україна в міжнародних організаціях» є надання здобувачам необхідних систематизованих знань про структуру та діяльність міжнародних організацій, учасниками яких є Україна, які є відображенням об'єктивного процесу інтернаціоналізації та глобалізації господарсько-економічної, політичної, культурно-гуманітарної сфер життєдіяльності сучасних спільнот.

До **завдань** курсу належать: оволодіння основними термінами курсу; формування цілісного уявлення про виникнення міжнародних організацій; ознайомлення з найважливішими функціями сучасних міжнародних організацій; отримання знань про роль універсальних міжнародних організацій в міжнародній політиці; формування цілісного уявлення про зміст і сутність діяльності основних неурядових організацій; ознайомлення з основними механізмами реалізації програмних цілей неурядових міжнародних організацій; визначення місця та особливостей участі України в міжнародних організаціях.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати: передумови та історію виникнення міжнародних організацій, причини зростання їх кількості та впливу в ХХ - ХХІ ст.; основні методологічні підходи до аналізу діяльності сучасних міжнародних організацій, учасниками яких є Україна; критерії типології сучасних міжнародних організацій, розуміти принципові відмінності міжурядових та неурядових міжнародних організацій з деталізацією участі України; функції сучасних міжнародних організацій, розуміти чинники їх еволюції та трансформації; деталізація умов долучення України до міжнародних організацій та значення таких дій для внутрішнього розвитку країни; місце і роль універсальних міжнародних організацій в міжнародній політиці та формування сучасних норм права та поведінки суб'єктів міжнародної політики; особливості впливу міжнародних організацій на процеси розвитку України; безпекові аспекти діяльності сучасних міжнародних організацій; особливості функціонування регіональних міжнародних організацій.

вміти: визначати зміст основних термінів курсу: «міжнародна організація», «неурядова організація», «компетенції міжнародних організацій», «делегування компетенцій» «імунітети міжнародних організацій» та ін.; розуміти природу міжнародних організацій як суб'єктів міжнародних відносин; принципи їх функціонування, структури, прийняття рішень; з'ясувати місце, функції та значення конкретної міжнародної організації у сучасних міжнародних відносинах, механізми її впливу на регіональні чи глобальні процеси; на основі знання методологічних засад аналізувати та теоретично осмислювати діяльність і вплив конкретних міжнародних організацій на сучасному етапі українського розвитку та інтеграції; самостійно оцінювати ефективність діяльності міжнародних організацій; визначати та аналізувати місце України в сучасних міжнародних організаціях, їх вплив на суспільно-політичні процеси в Україні та зовнішню політику.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться:

– 90 годин / 3 кредити ECTS (для спеціальності 052 «Політологія»).

Підсумковою формою контролю є екзамен.

II. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Україна в міжнародних організаціях» є однією зі складових програми підготовки магістра у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», за спеціальністю 052 «Політологія».

Для сучасної української політичної науки дисципліна «Україна в міжнародних організаціях» має не лише теоретичне, а і практичне значення, забезпечуючи нове позиціонування України в глобалізованому Світі.

Успішне вивчення курсу «Україна в міжнародних організаціях» передбачає освоєння здобувачами лекційного матеріалу, його закріплення та поглиблення на практичних заняттях, самостійне вивчення нормативної, навчальної та наукової літератури.

Основним видом навчальних занять є лекції, призначені для засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекція – це аудиторне заняття з курсом або його частиною (потокком), що проводять провідні викладачі – лектори (професори та доценти) навчального закладу, а також провідні вчені або спеціалісти, запрошені для читання лекцій, що містять основні положення навчальної або спеціальної дисципліни, їх теоретичні проблеми, в тому числі новітні наукові досягнення. Тематику курсу лекцій наведено у тематичному плані навчальної дисципліни.

Основними завданнями, що визначають напрямок лекційних занять, є: характеристика структури теми; розкриття змісту категоріального апарату теми; висвітлення зв'язку теорії з практикою.

Лекція є теоретичною основою практичних занять, подальшого самостійного вивчення здобувачами курсу.

Самостійну роботу здобувача над лекцією умовно поділяють на три основні етапи:

1) підготовка до лекції, що відбувається заздалегідь і передбачає ознайомлення з рекомендованою навчальною літературою за конкретною темою, що викладатимуть на лекції;

2) сприйняття і конспектування лекції, що полягає в засвоєнні усного матеріалу і його коротких записів (конспектуванні). При конспектуванні необхідно в результаті «переробки» інформації виділити основну думку лектора і стисло її викласти. Лекція не підлягає дослівному запису, за винятком формулювань, визначень, імен, найменувань політико-правових актів та літератури, хронологічних і статистичних даних, підсумкових висновків за темою;

3) подальша робота над лекцією, що передбачає додаткове доопрацювання конспекту на основі самостійного вивчення рекомендованої нормативної, навчальної та наукової літератури.

Практичні заняття, які проводять з академічною групою, є логічним продовженням лекційного курсу. На них поглиблюють, закріплюють та деталізуються знання, отримані під час лекції і в результаті самостійної роботи.

Практичні заняття спрямовані на підвищення теоретичного рівня знань у сфері національної та міжнародної безпеки, більш поглиблене вивчення складних або дискусійних питань відповідної теми, на поточний контроль засвоєння знань, умінь, навичок здобувачів.

Практичному заняттю має передувати підготовка здобувача за завчасно визначеним планом. Для цього необхідно:

- вивчити і доповнити конспект лекції з даної теми;
- вивчити рекомендовані політико-правові акти, навчальну та наукову літературу;
- скласти конспект або тези відповіді за найбільш складними питаннями заняття;
- вміло використовувати вивчений матеріал при відповідях.

Здобувач на практичному занятті має продемонструвати знання теоретичного матеріалу, здатність використовувати його при вирішенні практичних завдань, уміння ясно та аргументовано висловлювати свої думки в усній та письмовій формі, оперуючи термінологією.

Під час проведення практичних занять викладач використовує такі форми: вільне обговорення питань плану заняття в академічній групі; індивідуальна співбесіда з кожним здобувачем; виконання письмових, в тому числі контрольних, робіт; заслуховування доповідей, рефератів з найбільш складних питань і їх подальше колективне обговорення в групі тощо.

Практичні заняття є також одним із видів поточного контролю за успішністю освоєння здобувачами навчального матеріалу. На кожному занятті викладач оцінює ступінь підготовки здобувача з теми. Підсумкові оцінки вносять до журналу обліку успішності.

Метою практичних занять є: навчання застосуванню теоретичних положень у практичній діяльності; вироблення навичок самостійної роботи здобувача; розвиток професійної свідомості та мислення.

Важливими формами навчальних занять є індивідуальні навчальні заняття, консультації.

Індивідуальні навчальні заняття організовують з окремими здобувачами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей. До видів індивідуальних завдань з курсу «Україна в міжнародних організаціях» належать реферати, доповіді, презентації, тестові завдання, завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти.

Самостійна робота здобувача є однією з основних форм організації навчання, основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових аудиторних занять час.

Мета самостійної роботи – закріплення, поглиблення й узагальнення знань, здобутих на лекційних та практичних заняттях. У процесі самостійної роботи у здобувачів формуються індивідуальні вміння та навички самостійного засвоєння навчальної та наукової літератури, нормативних джерел, використання сучасних інформаційних засобів і технологій.

Для підвищення ефективності самостійної роботи здобувача доцільно її планування. Планування та організація самостійної роботи мають ґрунтуватися на достовірній інформації згідно з такими позиціями: вид роботи (наприклад, підготовка до лекції, практичних занять); трудомісткість процесу підготовки (з урахуванням індивідуальних здібностей і особистісних якостей здобувача); форми і методи навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення виду самостійної роботи; місце і форма виконання самостійної роботи (наприклад, у бібліотеці, спеціалізованому навчальному кабінеті, комп'ютерному класі, вдома; письмово, усно тощо); форми і способи контролю виконання самостійної роботи здобувача; необхідний і достатній обсяг часу за диференційованими нормативами щодо кожного виду самостійної роботи.

Особливість самостійної роботи полягає в необхідності самостійного, творчого пошуку та аналізу інформації. Це дає змогу розширити обсяг інформації з теми, отримати системне уявлення з конкретного питання.

До видів самостійної роботи віднесені підготовка презентації в рамках теми практичного заняття.

Результати, отримані здобувачами на практичних заняттях, враховують під час проведення підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Формою такого контролю з навчальної дисципліни «Україна в міжнародних організаціях» є екзамен. Результати екзамену оцінюють за чотирибальною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Результати екзамену вносять до екзаменаційної відомості та залікової книжки здобувача.

Здобувача вважають допущеним до екзамену лише за умови виконання всіх видів робіт, передбачених планом навчальної дисципліни.

Екзамен проводять за білетами, які затверджує кафедра. Кожен екзаменаційний білет з навчальної дисципліни містить, як правило, три питання (або завдання) з різних тем навчальної програми.

Критерії оцінювання знань здобувачів:

Оцінка виставляється за національною чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При оцінці за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань.

1. Оцінка «5» (відмінно) ставиться в тому разі, коли відповідь здобувача правильна, повна, послідовна, логічна; здобувач впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань.

2. Оцінка «4» (добре) ставиться в тому разі, коли відповідь правильна, послідовна, логічна, але здобувач допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань.

3. Оцінка «3» (задовільно) ставиться у тому разі, коли здобувач володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.

4. Оцінка «2» (незадовільно) ставиться в тому разі, коли здобувач виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу або здобувач відмовляється відповідати на поставлені питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		Екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
1-59	Fx	Незадовільно	не зараховано
1-34	F		

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	НАЗВА ТЕМИ	Всього годин	Аудиторні заняття (в год.)		Самостійна робота (в год.)
			Лекції	Практ.	
1.	Вступ. Предмет, мета та завдання курсу. Історія розвитку міжнародних організацій.	11	4	2	5
2.	Сутність та природа міжнародних організацій як суб'єктів міжнародних відносин	9	2	2	5
3.	Міжнародні організації та проблеми безпеки	11	2	4	5
4.	Міжнародні організації та держави у світовій політиці	9	2	2	5
5.	Основи глобального управління та міжнародні організації	11	2	4	5
6.	Універсальні організації в системі міжнародних організацій та світовій політиці	9	2	2	5
7.	Регіональні та субрегіональні міжнародні організації	11	2	4	5
8.	Організаційна структура та юридична природа міжнародних організацій у взаємодії з Україною	10	2	2	6
9.	Україна в сучасних міжнародних організаціях	9	2	2	5
Всього		90	20	24	46
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН					

IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Тема 1. Вступ. Предмет, мета та завдання курсу. Історія розвитку міжнародних організацій.

Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни «Україна в міжнародних організаціях».

Виникнення та етапи розвитку міжнародних організацій.

Сучасні особливості діяльності міжнародних організацій.

Умовно можна виокремити п'ять основних стадій виникнення та розвитку міжнародних організацій:

Епоха рабовласницьких держав. Ще в IV—VI ст. до н.е. у Стародавній Греції існувало два типи міжнародних Інститутів - сіммахії та амфіктіонії. Сіммахії - це союзи (коаліції) держав, які мали спільні військово-політичні цілі. Амфіктіонії були релігійно-політичними союзами племен та міст зі спільним святилищем, скарбницею, правилами ведення війн.

Період феодальної роздробленості характеризується тим, що об'єднання постійно ворогуючих між собою держав формувалися передовсім під час виникнення загрози з боку сильнішого спільного ворога (наприклад, половці та монголо-татари для феодальної Русі). Водночас на світовій арені почали з'являтися торговельні союзи. Прикладом такого торговельного об'єднання є один із найвідоміших союзів цього типу — Ганза, що існував з XIV по XVII ст. Міста — члени союзу намагалися зосередити в себе усю посередницьку торгівлю між Західною, Північною та Східною Європою. Вони мали власне військо та флот, що дозволяло їм охороняти власні комерційні інтереси і навіть вести війни з іншими державами.

Епоха великих географічних відкриттів, промислових революцій та формування світового ринку. характеризується появою цілої низки організацій, яким уже були притаманні риси сучасних міжнародних установ: наявність погоджених цілей, постійного органу, порядку роботи та ін.

Деякі західні автори ведуть історію міждержавних організацій від так званого Священного союзу 1815 р. Іноді спеціалісти віддають першість Центральній комісії судно-плавства по Рейну, яка була організована Віденським конгресом 1814 — 1815 рр., а на постійній основі почала працювати з 1831 р. Стабільне зростання кількості міжнародних організацій з середини XIX ст. пов'язане з розвитком зв'язку, транспортної мережі, фінансів, міжнародної торгівлі. У цей час з'являються такі організації, як Дунайська комісія (1856 р.), Всесвітній поштовий союз (1874) та ін.

Період між Першою та Другою світовими війнами ознаменований появою першої у світі міжнародної організації універсального типу з широкою компетенцією — Ліги Націй. Створена в 1919 р. з ініціативи американського президента Вільсона.

Сучасний етап розвитку міжнародних організацій починається з 1945 року. Йому властиві такі риси:

- збільшення впливу міжнародних організацій на міжнародне життя, зокрема економічне;
- посилення ролі недержавних організацій у вирішенні світових проблем (через систему консультацій);
- поява і вже понад 50-річне успішне функціонування універсальної організації глобального типу – Організації Об'єднаних Націй;
- утворення інших функціональних організацій глобального типу Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Генеральної угоди з тарифів та торгівлі, Всесвітньої торговельної організації;
- формування системи міжнародних організацій наднаціонального типу, які інституціонально забезпечують діяльність регіональних інтеграційних угруповань;
- посилення позиції ООН завдяки створенню системи «спеціалізованих установ» у складі шістнадцяти міждержавних організацій;
- розширення сфери діяльності міжнародних організацій;
- значне збільшення кількості як міждержавних, так і недержавних міжнародних організацій.

Тема 2. Сутність та природа міжнародних організацій як суб'єктів міжнародних відносин

Поняття та ознаки міжнародних організацій.

Порядок та процедури утворення міжнародних організацій.

Організаційна структура міжнародних організацій.

Міжнародна (міжурядова) організація – це постійно діюче об'єднання держав, створене на основі міжнародного договору з метою вирішення певних завдань, що має необхідну для цього систему органів і самостійні права й обов'язки. Права й обов'язки міжнародної організації відмінні від прав і обов'язків держав-членів, саме тому міжурядові організації є самостійними суб'єктами міжнародного права. Їх міжнародна правосуб'єктність має вторинний, або похідний, характер, оскільки міжнародні організації конститууються як суб'єкти міжнародного права на основі угоди первинних суб'єктів - держав.

Міжнародні організації є важливим елементом міжнародної системи, чия роль у міжнародних відносинах неухильно зростає. Щоб і міжнародна система в цілому, і міжнародні організації зокрема стабільно функціонували, необхідна солідна правова база. У цьому контексті цікаво розглянути питання про юридичну природу міжнародних організацій.

Міжнародні організації у здійсненні функцій спираються на принцип суверенної рівності держав-членів. Цей принцип означає юридичну рівність держав, що укладають угоду про створення міжнародної організації; свободу висунання пропозицій для обговорення й участі в самому обговоренні в рамках міжнародної організації; рівне право бути обраним у структурні підрозділи організації; у більшості міжнародних організацій одна держава має один голос. Хоча в деяких із них враховується фактична нерівність держав, наприклад, у Раді Безпеки ООН, Міжнародному валютному фонді. Міжнародному банку реконструкції та розвитку, що відображається на процедурі прийняття рішень.

Найперше, з чого починається організація, — це визначення цілей її діяльності. Якщо цілі визначено чітко, їх досягнення реально обґрунтовано, то така організація буде функціонувати ефективно (за інших обставин). Якщо ж головна мета сформульована не чітко, якщо цілей забагато й вони не відповідають реальній ситуації, то це буде гальмувати діяльність організації або взагалі вона стане нежиттєздатною. Можна твердити, що Ліга Націй поставила перед собою недосяжну мету: зберегти мир в умовах, коли суперечки між її головними учасниками досягли апогею, а фашистська ідеологія виключає розумні компроміси. І навпаки, головна мета, декларована ООН, — «підтримка міжнародного миру й безпеки шляхом прийняття ефективних колективних засобів й мирного урегулювання спорів» — виявилася досяжною. Незважаючи на локальні конфлікти в другій половині ХХ ст. все ж вдалося запобігти новій світовій війні. Це сталося через усвідомлення керівниками найсильніших країн того факту, що сучасна світова війна вже не виявить переможця.

Звичайно цілі міжнародних організацій поділяються на головну і підпорядковані. Головна ціль (мета) організації визначає, для чого, власне, її засновники вирішили згуртуватися. Часто головна мета формулюється досить чітко.

Тема 3. Міжнародні організації та проблеми безпеки

Організація Північноатлантичного Договору (НАТО). Головні завдання НАТО в галузі безпеки.

Трансформація НАТО в 1991-1999 рр. Політика відкритих дверей Альянсу.

Створення НБСЄ. Трансформація НБСЄ у ОБСЄ.

Роль ОБСЄ в системі безпеки Європи на сучасному етапі.

Інститути колективної безпеки на пострадянському просторі.

Найважливішою і незмінною метою діяльності НАТО, яку окреслено у Вашингтонському договорі, є захист свободи і безпеки всіх її членів політичними та військовими засобами. Північноатлантичний союз з часу свого створення прагне до забезпечення міцного мирного порядку в Європі. Проте досягнення цієї мети може виявитися під загрозою у зв'язку з кризами та конфліктами, що виникають поза межами євроатлантичного регіону. Альянс не тільки забезпечує оборону своїх членів, але за допомогою партнерських зав'язків та операцій кризового регулювання вносить свій внесок у забезпечення миру і стабільності також за межами географічного регіону, визначеного як зона Північноатлантичного договору.

Головний принцип, яким керується Альянс, - це спільні зобов'язання і співпраця між суверенними державами заради неподільної безпеки усіх його членів. Солідарність і єдність серед членів союзу спираються на в політичній і військовій сферах, гарантують державам-членам, що їм не доведеться поодиночці, покладаючись тільки на власні сили, вирішувати основні проблеми своєї безпеки. Не позбавляючи держави-члени їхніх прав і обов'язків, пов'язаних із суверенною відповідальністю в області оборони, Альянс дає їм можливість вирішувати найважливіші завдання своєї національної безпеки шляхом колективних зусиль.

Головні завдання безпеки НАТО визначені в Стратегічній концепції Альянсу, яка вперше була опублікована у 1991 році та, яка істотно відрізнялася від попередніх документів за своїм змістом та формою. Вона є директивним документом, в якому заявлені цілі Альянсу і містяться керівні вказівки вищого рівня щодо політичних і військових засобів, які використовуються для досягнення цих цілей. Забезпечення безпеки держав-членів, як і раніше визначається головною метою НАТО, але при цьому вона пов'язана з конкретним зобов'язанням сприяти зміцненню та розширенню безпеки всієї Європи за допомогою партнерства та співробітництва з колишніми супротивниками. Ця стратегічна концепція була переглянута у 1999 році, і в її новому варіанті союзники зобов'язалися не тільки сприяти та реалізовувати спільну оборону, але й мир і стабільність в євроатлантичному регіоні.

Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ). До механізмів ОБСЄ в рамках мирного врегулювання суперечок належить Валлеттський механізм, який був остаточно сформований у 1992 р. Він використовується ОБСЄ в ситуації, коли сторони значний час не в змозі врегулювати суперечку шляхом прямих консультацій чи переговорів або домовитися про процедуру його врегулювання.

Іншим важливим механізмом ОБСЄ з врегулювання конфліктів стає діяльність бюро і місій організації на місцях, а також функціонуванням таких інститутів як Центр із запобігання конфліктам, Верховний комісар у справах національних меншин. Основним інструментом стають місії, що направляються до зон конфліктів. З розпадом СРСР і утворенням нових держав до складу НБСЄ/ОБСЄ були включені колишні радянські республіки. Це означало зміни як у складі організації, так і в практиці її функціонування. В той же час участь нових держав, в частині яких мали місце збройні конфлікти або етнічна напруженість, послугувала «стимулом» для створення і розвитку структур превентивної дипломатії в рамках НБСЄ. Відкриті і латентні конфлікти на пострадянському просторі спонукали розглядати його в якості регіону підвищеного ризику. В якості загальноєвропейської організації з забезпечення безпеки ОБСЄ перетворилась таким чином на справжню «лабораторію» досвіду превентивної дипломатії, що простежувалось в ході місій в Балтії, Грузії, Молдові, Таджикистані, Україні, Нагірному Карабасі, Чечні, Косово .

Однак результати участі ОБСЄ в урегулюванні конфліктів і криз не дозволяють говорити про високу ефективність даної організації у сфері забезпечення безпеки. В процесі врегулювання виявилися розбіжності в позиціях країн, які брали участь в конфліктній взаємодії, з питання про те, яке місце має займати ОБСЄ в системі європейської безпеки, і яким чином має відбуватися координація її дій з ООН, НАТО чи ЗЄС. Так, можна відзначити другорядну роль Організації з безпеки та співробітництва в Європі, наприклад, в Грузії та Косово, де постійні місії діяли відповідно з 1992 і 1995 рр. Ця роль зводилася, як правило, до післявоєнного врегулювання та відновлення, тоді як ключову функцію в конфліктах відігравали спочатку сили НАТО (KFOR), потім місія ЄС.

Тема 4. Міжнародні організації та держави у світовій політиці

Співвідношення компетенцій держав та міжнародних організацій.

Принципи взаємовідносин держав та міжнародних організацій.

Вплив міжнародних організацій на внутрішньонаціональні процеси.

Застосування міжнародними організаціями санкцій. Види санкцій.

Найскладнішою проблемою у взаємодії держав і міжурядових організацій є співвідношення державного суверенітету й елементів над національності в компетенції міжнародних структур. Принцип суверенітету тобто непідлеглість держави іншій вищій владі, традиційно розглядався як основоположний у міжнародних відносинах. У ХХ ст. саме цей принцип визначав відносини між державами Європи і поширився на весь світ, а сформована на його основі міждержавна система відносин стала універсальною. Паралельно розвивалася і система міжнародних організацій, участь в яких може передбачати певні поступки в елементах державного суверенітету.

Питання суверенітету цікавили практично всіх дослідників, які займалися правовими нормами формування держави, а також історією становлення і розвитку державної влади. Про особливості державного суверенітету згадували такі провідні вчені, філософи, як Р. Арон, Ж. Боден, Т. Гоббс, Ж. Руссо, Х. Булл, К. Маркс та багато інших. Із сучасних представників західної школи всесвітньовідомі С. Хантінгтон, Ф. Фукуяма, американський літературознавець М. Хардт, політичний філософ А. Негрі, професор Гарвардського університету С. Хоффман тощо; із сучасних політологів — Г. Манов, К. Гаджієв, Б. Кистяковський, О. Кузнєцова, М. Кавешніков та ін. Поглиблено проаналізовано європейське право в працях російського правознавця Б. Топорніна, історика-міжнародника Ю. Колосова. Серед представників української наукової школи правознавства і політології привертають увагу дослідження правових засад держави і міжнародних структур В. Василенка, В. Бруза, Ю. Мацейка, а також В. Муравйова, В. Копійки і Т. Шинкаренко та ін.

Провідні міжнародні структури, спираючись на згоду держав, користуються засобами, що обмежують державний суверенітет. Наприклад, у прийнятті рішень із деяких питань, обов'язкових для всіх держав незалежно від їхньої думки, застосовують заходи примусу, санкції. Часом вимагається надання інформації з питань внутрішнього життя країни тощо. Хоча практично більшість примусових зобов'язань застосовують досить мало, але вони існують.

Як вибудовувати відносини із згаданими структурами, вчить практика міжнародного спілкування. Зазначимо, що в разі побудови

міжнародної організації на суверенній рівності держав-учасниць за принципом «одна держава — один голос», а також наявність права виходу з організації, закріпленого у статутних документах і затверджених ООН, певною мірою могли б бути гарантією, що організація не перетвориться на наддержавну структуру. При цьому, однак, не слід забувати, що добровільність обмеження не впливає на результати. Над національність або елементи наднаціональної організації створюють умови, коли держава не має права впроваджувати дії і заходи, що належать до компетенції міжнародної організації та накладають зобов'язання виконувати її рішення відповідно до повноважень організації.

Тема 5. Основи глобального управління та міжнародні організації

Роль міжнародних організацій у процесах глобального управління.

Бреттон-Вудські інститути та функціонування міжнародних валютних систем.

СОТ як інструмент глобальної торгівлі: принципи функціонування.

Бреттон-Вудські інститути – це Міжнародний валютний фонд та Світовий банк, які є провідними міжнародними валютно-фінансовими установами, найважливішою ланкою сучасної інституціональної структури міжнародних валютних відносин.

Международный валютный фонд - МВФ (International Monetary Fund - IMF). Основні цілі МВФ:

- зміцнення міжнародної співпраці у сфері валютної політики;
- забезпечення життєздатності міжнародної системи платежів і стабілізація ринку іноземної валюти;
- надання кредитів країнам-членам.

З моменту свого утворення МВФ мав на меті сприяти подоланню проблем неконвертованості валют, торгівельних і платіжних обмежень, нестабільності валютного ринку, які панували в 30-х і 40-х роках. Найскладнішою є проблема стабілізації валютного ринку. Істотна зміна позицій ключових валют (долар США, євро, фунт стерлінгів) може дестабілізувати світові фінансові ринки. Для зниження валютних ризиків центральні банки країни можуть скоротити операції з іноземною валютою, і це також зменшує ефективність функціонування міжнародного валютного ринку. Щоб запобігти такій ситуації, МВФ вдається до цілого комплексу заходів.

Термін «Світовий банк» охоплює дві організаційно і фінансово незалежні установи: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) та Міжнародну асоціацію розвитку (МАР).

Міжнародний банк реконструкції та розвитку МБРР (International Bank for Reconstruction and Development - IBRD). У число учасників банку входить 186 країн, в тому числі й Україна (увійшла в 1992 р.).

Створення Світової організації торгівлі (СОТ) є результатом багатосторонніх переговорів в межах ГАТТ упродовж 1986- 1993 років (Уругвайського раунду). Особливістю цих переговорів було розширення переговорного процесу за межі суто торговельних зв'язків, а саме: послуг, у тому чисельних зв'язків, а саме: послуг, у тому числі банківських, страхових, транспортних, будівельних, комп'ютерних, а також розгляд питань захисту інтелектуальної власності та інвестицій, пов'язаних з торгівлею. У межах раунду розглядалися питання удосконалення й адаптації механізму ГАТТ до сучасного етапу. Переговори за Уругвайським раундом організаційно забезпечувалися Комітетом з нагляду за впровадженням нових митних обмежень і 15-ма робочими групами (з митних тарифів; з тропічних товарів; з продукції, що виготовляється на базі природних ресурсів; із текстилю й одягу; з сільськогосподарських товарів; з торговельних аспектів прав на інтелектуальну власність, включаючи торгівлю контрафактними товарами; із захисних застережень; з функціонування системи ГАТТ; з торговельних питань інвестиційної політики; зі зміни статей ГАТТ; з урегулювання суперечок; з торгівлі послугами).

Конкретним результатом переговорів, які завершилися 15 грудня 1993 року, стало підписання Заключного акту та Угоди про створення СОТ представниками 120-ти країн 15 квітня 1994 року в м. Марракеш (Марокко).

Тема 6. Універсальні організації в системі міжнародних організацій та світовій політиці

Особливості ООН як міжнародного інституту.

Особливість діяльності ООН у період "холодної війни".

Проблема реформування ООН на сучасному етапі.

ООН у постбіполярному світі.

Такою організацією стала Організація Об'єднаних Націй, створена 26 червня 1945 р. зі штаб-квартирою у Нью-Йорку. Її Статут і плідна діяльність протягом уже понад 50 років свідчать про величезний внесок ООН у розвиток сучасного міжнародного права.

Понад піввікове існування ООН підтверджує, що ця організація є унікальним міжнародним центром на службі миру і безпеки, вона здатна акумулювати колективний розум і волю людства. Ці розум і воля були спрямовані незадовго до закінчення Другої світової війни передусім на створення через механізм ООН концепції всеосяжної міжнародної безпеки, що домінує сьогодні.

В сучасних умовах стрімких змін і непередбачених подій особливо важливо забезпечити оперативне реагування. Отже, на перший план перед ООН висунулися такі завдання, як єдність цілей, узгодженість дій, стратегічне розміщення ресурсів, швидкість, гнучкість та ефективність. Для того, щоб ООН відповідала вимогам часу, необхідно здійснити багатоаспектні реформування, які б охоплювали перебудову Секретаріату, перегляд деяких правових основ функціонування організації. Як зазначив Генеральний Секретар Кофі Аннан, «головна мета нинішніх реформаторських зусиль полягає у звуженні розриву між устремліннями і досягненнями. Зробити це планується за рахунок створення нової культури керівництва і нової структури управління в Організації Об'єднаних Націй, які дозволять підвищити цілеспрямованість, узгодженість зусиль і швидкість реагування на невідкладні потреби міжнародного співтовариства».

«Хвороби» ООН і шляхи вдосконалення організації визначалися роками. У 1975 р. з'явилася доповідь групи експертів з питань структури системи ООН. У 1985 р. критичні зауваження і рекомендації були узагальнені в доповіді об'єднаної інспекційної групи.

Обговорення проблем реформування ООН особливо активізувалося в ході підготовки до 50-річчя утворення Організації. Ці питання були лейтмотивом виступів керівників держав і урядів під час загальних дискусій на 49-й сесії Генеральної Асамблеї у 1994 р. і на ювілейній, 50-й сесії. Проблеми реформування були в центрі уваги і на наступних сесіях Генеральної Асамблеї.

Тема 7. Регіональні та субрегіональні міжнародні організації

Особливість регіональних міжнародних організацій. Принципи формування регіональних міжнародних організацій.

Види регіональних міжнародних організацій.

Регіональні міжнародні організації Європи.

Регіональні організації арабського світу.

Регіональний статус мають окремі загальнополітичні або комплексні за своїм функцій організації, які забезпечують співробітництво держав, розташованих в межах географічного району, та зацікавлених у координації зовнішньої політики,

зовнішньоекономічних зв'язків, соціальних, культурних, правових відносин.

Для визнання організації регіональної необхідно:

1) просторове єдність держав-членів, їх розміщення в межах більш або менш цілісного регіону;

2) просторове обмеження цілей, завдань і дій держав-членів, тобто відповідна суб'єктним складом функціональна орієнтація без домагань на втручання в справи, що виходять за регіонально-координаційні рамки.

Саме такі Європейський Союз, Рада Європи, Рада держав Балтійського моря, Організація африканського єдності, Організація американських держав, Асоціація держав Південно-Східної Азії. Строго регіональний характер мала Організація Варшавського Договору (ОВД), що існувала в 1955-1991 рр .. Її членами були СРСР і східноєвропейські держави. Цілі та завдання ОВС були обумовлені потребами забезпечення безпеки в Європі, а діяльність, за рідкісним винятком, була обмежена європейськими проблемами. Особливо відзначимо Співдружність Незалежних Держав, оскільки формування цієї регіональної організації пов'язане з таким незвичайним процесом підтримання взаємозв'язків колишніх республік СРСР.

Початок створенню ЛАД поклато прийняття 7 жовтня 1944 рбку Александрійського протоколу, який підписали представники Сирії, Лівану, Трансйорданії, Іраку, Єгипту, Саудівської Аравії, Ємену й арабського народу Палестини. У цьому документі були сформульовані основні цілі та принципи, на яких повинна була бути побудована майбутня Ліга.

22 березня 1945 року в Каїрі відбулася загально-арабська конференція, у якій взяли участь сім арабських держав (Сирія, Ліван, Йорданія, Ірак, Саудівська Аравія, Ємен і Єгипет), і в той же день відбулося підписання Пакту ЛАД представниками шести арабських держав (представник Ємену підписав Пакт пізніше, 5 травня 1945 року). Пакт ЛАД набрав сили 10 травня 1945 року. В даний час число учасників Пакту — більше двадцяти.

Організація африканської єдності (ОАЄ) — міжурядова регіональна організація. Вона була створена в ході Аддіс-Абебської (Ефіопія) конференції незалежних держав Африки на основі Хартії африканської єдності в 1963 році з метою зміцнення єдності і солідарності африканських держав, захисту їхнього суверенітету, територіальної цілісності і незалежності і заохочення міжнародного співробітництва.

Членом організації може бути будь-яка незалежна і суверенна африканська держава. Число членів ОАС в даний час — 51 держава.

Асоціація держав Південно-східної Азії Асоціація держав південно-Східної Азії (АСЕАН) була створена в 1967 році на підставі Бангкокської декларації (Таїланд), доповненої в 1976 році Договором про дружбу і співробітництво в Південно-Східній Азії, і Декларації згоди. В даний час членами АСЕАН є Врувей, Індонезія, Лаос, Малайзія, М'янма (Бірма), Філіппіни, Сінгапур, Таїланд, В'єтнам, Камбоджа (буде прийнята після вирішення внутрішніх питань). У 1996 р. АСЕАН прийняла рішення включити Росію і Китай у число своїх повноправних партнерів. Постійними партнерами АСЕАН є також США, Австралія, Японія, Південна Корея, Канада, Нова Зеландія і Європейський Союз. У цих країнах відкриті представництва АСЕАН.

Тема 8. Організаційна структура та юридична природа міжнародних організацій у взаємодії з Україною

Концептуалізація ролі міжнародних організацій в державоцентристській парадигмі.

Функціоналізм, неофункціоналізм та інституційний напрям у вивченні міжнародних відносин.

Правові компоненти функціонування міжнародних організацій.

Особливості приєднання України до окремих міжнародних організацій.

Концептуалізація ролі міжнародних організацій в транснаціональній парадигмі: міжнародні організації – самостійні та впливові суб'єкти міжнародних відносин, чинники транснаціоналізації міжнародних відносин. Міжнародні організації – «актори постміжнародної політики» (Дж.Розенау). Зростання ролі міжнародних організацій в процесах комплексної взаємозалежності. (Дж.Най, Р.Кеохейн): інституціалізація функціональної кооперації та інтеграції в рамках міжнародних організацій; роль у функціонуванні міжнародних режимів (ГАТТ-СОТ, МВФ, ОПЕК та ін.), розвитку систем колективної безпеки, можливості представляти національні інтереси малих і середніх держав на світовій арені та «пов'язувати» їх з інтересами великих держав, можливості впливу на глобальні проблеми.

Функціоналізм та неофункціоналізм у вивченні міжнародних відносин (В. Мітрані, Е. Хаас, Ф. Шмітгер, Л. Ліндберг). Основні принципи функціоналістського напрямку. Функції міжнародних організацій як основний предмет дослідження. Розгляд міжурядових організацій як важливого каналу багатостороннього економічного

співробітництва і відповідно чинника подолання суперечностей та конфліктів між державами.

Регіоналістський напрям в теорії міжнародних організацій: роль регіональних інтересів та організацій у світовій політиці. Глобалістський напрям та вивчення ролі міжнародних організацій у вирішенні глобальних проблем.

Інституційний напрям в дослідженні міжнародних організацій. Дослідження міжнародних організацій в контексті теорії міжнародних режимів (С. Краснер). Ліберальний інституціоналізм та неоінституціоналізм про міжнародні організації як сукупність встановлених правил, норм, угод, що регулюють поведінку держав на міжнародній арені у взаємозалежному світі (Дж. Айкенбері, М. Феннімор, Дж. Раггі). Дослідження міжнародних організацій в рамках конструктивізму (А.Вендт).

Тема 9. Україна в сучасних міжнародних організаціях

Україна в ООН.

Україна та СОТ.

Співробітництво з різними регіональними організаціями.

Діяльність міжнародних організацій на території України.

Громадянське суспільство в Україні та глобальне громадянське суспільство.

Роль міжнародних організацій в умовах війни в Україні 2014р.-2022р.

У 1945 р. Україна стала однією з держав - співзасновниць ООН, що було визнанням внеску українського народу у перемогу над фашизмом та зміцнення миру в усьому світі. Делегація України взяла активну участь у конференції у Сан-Франциско, зробивши вагомий внесок у розробку Статуту ООН. Глава делегації України на конференції у Сан-Франциско, міністр закордонних справ УРСР Д. Мануїльський головував у Першому комітеті, де були розроблені Преамбула та Глава 1 "Цілі та принципи" Статуту. Україна в числі перших підписала Статут і ввійшла в групу з 51 держави-засновниці ООН.

Упродовж майже 60-річної історії членства в Організації Україна неухильно дотримується цілей та принципів Статуту Організації, робить суттєвий вклад у її діяльність у сферах підтримання міжнародного миру та безпеки, роззброєння, економічного та соціального розвитку, захисту прав людини, зміцнення міжнародного права тощо.

До 1991 року, будучи у складі Радянського Союзу, Україна де-юре мала в ООН власне представництво на рівні незалежної країни. Проте, де-факто діяльність Української РСР в ООН була обмежена

рамками проведення єдиної радянської зовнішньої політики. Незважаючи на це, протягом понад чотирьох десятиліть трибуна ООН залишалася чи не єдиним впливовим міжнародним засобом, завдяки якому світова громадськість дізнавалася про Україну. Фактор багаторічного членства України в ООН позитивно вплинув на процес міжнародного визнання її незалежності в 1991 році.

Україна входить до складу таких органів ООН, як Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ), Комісія із соціального розвитку, Комісія з наркотичних засобів, Виконавча рада Структури ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок «ООН-Жінки», Комітет з інформації, Комісія ООН з наркотичних засобів, Рада Організації ООН з промислового розвитку (ЮНІДО), Адміністративна рада та Рада поштової експлуатації Всесвітнього поштового союзу, Міжнародний трибунал з морського права, Комітет ООН з внесків, Координаційна Рада Об'єднаної Програми ООН з ВІЛ/СНІДу.

За час свого членства в ООН Україна тричі обиралася непостійним членом Ради Безпеки (1948-1949, 1984-1985, 2000-2001 рр.), шість разів - членом Економічної і Соціальної Ради (останній раз - на період 2010-2012 рр.), двічі – членом Ради ООН з прав людини (востаннє на період 2008-2011 рр.). Представники України обиралися на керівні посади головних комітетів сесій Генеральної Асамблеї, зокрема, Другого (економічні та фінансові питання), Третього (соціальні, культурні і гуманітарні питання, питання прав людини), Четвертого (спеціальні політичні питання та питання деколонізації) та Шостого (правові питання).

Україна є учасницею Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) з 30 січня 1992 року. Нарада з безпеки та співробітництва в Європі (НБСЄ), що проходила з 3 липня 1973 р. по 1 серпня 1975 р. за участю 33-х європейських держав, США і Канади, завершилася підписанням главами держав і урядів у Гельсінкі Заключного акту, який став довгостроковою програмою дій із будівництва єдиної, мирної, демократичної і процвітаючої Європи.

Серед пріоритетів діяльності України в ОБСЄ слід відзначити: зміцнення потенціалу ОБСЄ як платформи для політичного діалогу та інструменту раннього попередження, запобігання конфліктам, врегулювання кризових та конфліктних ситуацій та постконфліктного відновлення;

сприяння процесу пошуку моделей мирного врегулювання Придністровського конфлікту;

забезпечення посередницької ролі ОБСЄ у контексті зближен-

ня позицій сторін в рамках врегулювання Грузинського та Нагірно-Карабахського конфліктів;

посилення потенціалу ОБСЄ у боротьбі з транснаціональними викликами та загрозами безпеці (боротьба з проявами тероризму, незаконним обігом наркотиків, організованою злочинністю, протидія загрозам, що надходять з кіберпростору);

підвищення ефективності роботи ОБСЄ, удосконалення роботи польових операцій ОБСЄ, зміцнення аналітичного потенціалу Організації, забезпечення дотримання принципу географічної рівності у кадровій політиці.

подальша розбудова та зміцнення в рамках ОБСЄ діалогу з питань енергетичної безпеки на основі завдань, визначених главами держав та урядів держав – учасниць в ході Астаниського Саміту ОБСЄ.

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. ВСТУП. ПРЕДМЕТ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

1. Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни «Україна в міжнародних організаціях».
2. Передумови виникнення та етапи розвитку міжнародних організацій.
3. Сучасні особливості діяльності міжнародних організацій.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Виникнення міжнародних організацій у XIX ст. стало відображенням та результатом становлення об'єктивної тенденції до інтернаціоналізації багатьох сфер життя суспільства. Визначте, яку роль в історії становлення міжнародних об'єднань зіграло Всесвітній телеграфний союз (1865 р.) та Всесвітній поштовий союз (1874 р.)?

Література до теми: 1, 3, 24, 27, 28, 33.

Тема 2. СУТНІСТЬ ТА ПРИРОДА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

1. Поняття та ознаки міжнародної організації.
2. Порядок та процедури утворення міжнародних організацій.
3. Організаційна структура міжнародних організацій.
4. Основні етапи процедури прийняття рішень в міжнародних організаціях.
5. Типологія міжнародних організацій.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Визначте сутність та зміст ознаки міжнародної організації: «повага суверенітету держав-членів організації і невтручання у внутрішні справи».

Література до теми: 2, 22, 27, 30, 31.

Тема 3. МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ

1. Організація Північноатлантичного Договору (НАТО). Головні завдання НАТО в галузі безпеки.

2. Трансформація НАТО в 1991-1999 рр. Створення НБСЄ. Трансформація НБСЄ у ОБСЄ.

3. Роль ОБСЄ в системі безпеки Європи на сучасному етапі.

4. Інститути колективної безпеки на пострадянському просторі.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Визначте існуючі системи регіональної безпеки та проаналізуйте участь в них України. Здійсніть прогнозування щодо можливої участі України в НАТО або можливості створення нових безпекових об'єднань в європейському регіоні.

Література до теми: 1, 3, 4, 6, 9, 18, 23.

Тема 4. МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДЕРЖАВИ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ

1. Співвідношення компетенції держав та міжнародних організацій.

2. Застосування міжнародними організаціями санкцій. Види санкцій.

3. Принципи взаємовідносин держав та міжнародних організацій.

4. Вплив міжнародних організацій на внутрішньонаціональні процеси.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Назвіть основні міжнародні організації, які застосовують санкції проти РФ в умовах повномасштабного вторгнення? Назвіть приклади країн, які не є учасниками окремих об'єднань, однак долучаються до санкцій щодо агресора? Як військові процеси в Україні трансформують уявлення європейської спільноти про участь України в окремих міжнародних організаціях? Чи можливе формування нових міжнародних організацій після закінчення військової агресії РФ?

Література до теми: 2, 10, 13, 22, 30, 32.

Тема 5. ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

1. Роль міжнародних організацій у процесах глобального управління.

2. Бреттон-Вудські інститути та функціонування

- міжнародних валютних систем.
3. СОТ як інструмент глобальної торгівлі: принципи функціонування.
 4. Велика Сімка – політико-правова роль в глобальних процесах.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Проаналізуйте значення участі Європейського Союзу в засіданнях G7. Як відбувався процес зміни учасників в такому об'єднанні? Як впливає економічна складова розвитку держави на участь в міжнародних об'єднаннях та глобальних процесах управління?

Література до теми: 2, 15, 22, 30, 31.

Тема 6. УНІВЕРСАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ

1. Загальна характеристика поняття «універсальні організації». Визначення міжнародних організацій, які підпадають під таку категорію.
2. Особливості ООН як міжнародного інституту.
3. Особливість діяльності ООН у період “холодної війни”.
4. Проблема реформування ООН на сучасному етапі.
5. Роль ООН у російсько-українській війні.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Здійсніть порівняльний аналіз розвитку Ліги націй та Організації об'єднаних націй. Які рішення приймаються ООН з метою стабілізації миру у світі. Проаналізуйте позитивні та негативні аспекти формування та діяльності міжнародних правових норм. Відповідь обґрунтуйте.

Література до теми: 2, 10, 13, 19, 22, 30.

Тема 7. РЕГІОНАЛЬНІ ТА СУБРЕГІОНАЛЬНІ МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

1. Особливість регіональних міжнародних організацій. Принципи формування регіональних міжнародних організацій.
2. Види регіональних міжнародних організацій.
3. Регіональні міжнародні організації Європи.

4. Діяльність регіональних організацій.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Розтлумачте необхідність регламентації економічних відносин у формі створення міжнародних організацій регіонального та субрегіонального характеру? Визначте небезпеку ізоляції держави через виключення з регіональної організації.

Література до теми: 4, 22, 25, 30, 33.

Тема 8. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ЮРИДИЧНА ПРИРОДА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ВЗАЄМОДІЇ З УКРАЇНОЮ

1. Основні структурні елементи міжнародних організацій.

2. Правові компоненти функціонування міжнародних організацій.

3. Особливості приєднання України до окремих міжнародних організацій.

4. Процес приєднання України до Європейського Союзу.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Зробіть завдання у вигляді таблиці. Визначте Міжнародну Організацію, рік заснування, рік приєднання України до такої міжнародної організації, визначте основні права та зобов'язання в обраній міжнародній організації.

Визначте основні можливості для України в якості кандидата для вступу в ЄС?

Проаналізуйте період розвитку Польщі в якості кандидата для вступу в ЄС? Здійсніть характеристики статусу «кандидат» у ЄС.

Література до теми: 4, 30, 32, 33.

Тема 9. УКРАЇНА В СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

1. Україна в ООН.

2. Україна та СОТ.

3. Діяльність міжнародних організацій на території України.

4. Громадянське суспільство в Україні та глобальне громадянське суспільство.
5. Роль міжнародних організацій в обміні полонених в умовах війни.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Проаналізуйте думки, що описані у вітчизняній науковій літературі про інтеграцію України в міжнародне співтовариство. Які міжнародні правові акти ратифікує Україна для тіснішої співпраці? Відповідь аргументуйте.

Література до теми: 1, 4, 23, 24, 27, 28.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. ВСТУП. ПРЕДМЕТ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

Визначте предмет курсу «Україна в міжнародних організаціях».

Охарактеризуйте місце курсу в системі політичних знань.

Визначте сутність та зміст категорій «міжнародні організації» та «міжнародні об'єднання».

Мета та завдання навчальної дисципліни «Україна в міжнародних організаціях».

Особливості історичних процесів, що стимулюють розвиток міжнародних організацій

Виникнення та етапи розвитку міжнародних організацій.

Сучасні особливості діяльності міжнародних організацій.

Задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Проаналізуйте проекти створення міжнародних організацій в політичній думці Середньовіччя та Нового часу.
2. Підготуйте міні-есе про діяльність однієї з міжнародних організацій XIX ст. (Міжнародний комітет Червоного Хреста, Світовий поштовий союз, Міжнародне бюро Мір і Ваг і т.п.)
3. Проаналізуйте значення Гаазьких конференцій миру (1899-1907 рр.) для розвитку системи міжнародних організацій.

Література до теми: 1, 3, 24, 27, 28, 33.

Тема 2. СУТНІСТЬ ТА ПРИРОДА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Поняття міжнародної організації.

Ознаки міжнародних організацій.

Порядок та процедури утворення міжнародних організацій.

Організаційна структура міжнародних організацій.

Основні етапи процедури прийняття рішень.

Типологія міжнародних організацій.

Дайте визначення поняття "міжнародний актор".

Перерахуйте основні типології міжнародних акторів.

Задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Поясніть, чому міжнародні організації називають вторинними та похідними інститутами міжнародних відносин?

2. Використовуючи довідкові матеріали та ресурси мережі Інтернет, охарактеризуйте організаційну структуру обраної для аналізу міжнародної організації. З'ясуйте як вона співвідноситься з цілями та компетенцією організації.

3. Визначіть критерії класифікації міжнародних організацій. Підберіть приклади міжнародних організацій відповідно до визначених на основі критеріїв типів організацій.

4. Проаналізуйте принципи прийняття рішень на прикладі конкретних міжнародних організацій.

5. Визначіть міжнародні організації, що мають ознаки наднаціональності. Охарактеризуйте їх.

Література до теми: 2, 22, 27, 30, 31.

Тема 3. МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ

Історія створення НАТО.

Організаційна структура НАТО.

Програма НАТО «Партнерство заради миру»

Організація Північноатлантичного Договору (НАТО). Головні завдання НАТО в галузі безпеки.

Трансформація НАТО в 1991-1999 рр. Створення НБСЄ. Трансформація НБСЄ у ОБСЄ.

Роль ОБСЄ в системі безпеки Європи на сучасному етапі.

Інститути колективної безпеки на пострадянському просторі.

Задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Оцініть оперативну роль НАТО в підтримці миру.

2. Деталізуйте історію створення та діяльність ОДКБ та ШОС на пострадянському просторі.

Література до теми: 1, 3, 4, 6, 9, 18, 23, 33.

Тема 4. МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДЕРЖАВИ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ

Політична еліта держави, як основа для формування міжнародних організацій.

Співвідношення компетенції держав та міжнародних організацій.

Застосування міжнародними організаціями санкцій. Види санкцій.

Принципи взаємовідносин держав та міжнародних організацій.

Вплив міжнародних організацій на внутрішньонаціональні процеси.

Визначте та охарактеризуйте сутність гуманітарної інтервенції.

Задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. В чому проявляється автономність рішень та компетенцій міжнародних організацій?

2. Визначіть основні ознаки над національності в функціонуванні міжнародних організацій.

3. У. Бек визначає глобалізацію як процеси, в яких національні держави і їх суверенітет вплітаються в павутину транснаціональних акторів і підкоряються їх владним можливостям, їхній орієнтації та ідентичності. Визначіть якими владними можливостями володіють міжнародні організації як транснаціональні актори?

4. Які норми та правила регулюють взаємодію міжнародних організацій та держав?

Література до теми: 2, 10, 13, 22, 30.

Тема 5. ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Роль міжнародних організацій у процесах глобального управління.

Бреттон-Вудські інститути та функціонування міжнародних валютних систем.

СОТ як інструмент глобальної торгівлі: принципи функціонування.

Велика Сімка – політико-правова роль в глобальних процесах.

Організаційна структура СОТ.

Особливості прийняття рішень у МВФ.

Задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Прослідкуйте історію та тенденції розвитку Бреттон-Вудських інститутів на сучасному етапі.

2. Відносини України та МВФ на сучасному етапі.

Трансформація G-8 у G-7. З'ясуйте роль Росії у діяльності Великої Вісімки та особливості припинення її участі у даному об'єднанні. Створення Групи 20-ти (G-20).

Література до теми: 2, 15, 22, 30, 32.

Тема 6. УНІВЕРСАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ

Чи можна розглядати ООН як майбутню модель політичної організації світу?

Внесок ООН у збереження навколишнього середовища.

Які причини зумовлюють необхідність реформування ООН на сучасному етапі.

Загальна характеристика поняття «універсальні організації». Визначення міжнародних організацій, які підпадають під таку категорію.

Особливості ООН як міжнародного інституту.

Особливість діяльності ООН у період “холодної війни”.

Проблема реформування ООН на сучасному етапі.

Роль ООН у російсько-українській війні.

Задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Порівняйте діяльність Священного Союзу, Ліги Націй та ООН.

2. Миротворчі операції ООН (міні-есе).

3. Участь українського контингенту у миротворчих операціях ООН.

Література до теми: 2, 10, 13, 19, 22, 31.

Тема 7. РЕГІОНАЛЬНІ ТА СУБРЕГІОНАЛЬНІ МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Історія створення АСЕАН. Принципи прийняття рішень.

Коли була створена Організація «Ісламська конференція», які її цілі та напрями діяльності.

Союз Незалежних Держав (СНД): історія створення, суперечності функціонування.

Історія формування та цілі СЕП.

Особливість регіональних міжнародних організацій. Принципи формування регіональних міжнародних організацій.

Види регіональних міжнародних організацій.

Регіональні міжнародні організації Європи.

Діяльність регіональних організацій.

Задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Проаналізуйте історію створення Ради Європи та основні напрями діяльності. Формування механізму захисту прав людини у Раді Європи.

2. Деталізуйте особливості організаційної структури ЄС.

3. Мета створення та організаційна структура ГУАМ.

Роль України в ГУАМ.

Література до теми: 4, 22, 25, 30, 33.

Тема 8. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ЮРИДИЧНА ПРИРОДА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ВЗАЄМОДІЇ З УКРАЇНОЮ

Концептуалізація ролі міжнародних організацій в державоцентристській парадигмі.

Інституційний напрям в дослідженні міжнародних організацій.

Функціоналізм та неофункціоналізм у вивченні міжнародних відносин.

Основні структурні елементи міжнародних організацій.

Правові компоненти функціонування міжнародних організацій.

Особливості приєднання України до окремих міжнародних організацій.

Процес приснання України до Європейського Союзу.

Задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Більшість рішень міжнародних організацій не є обов'язковими для членів. Чим пояснюється їхній зростаючий вплив на економічні та міжнародно-політичні процеси у світі в контексті засад державоцентристської та транснаціональної парадигми?

2. Тези про функціоналізм Д. Мітрані. З'ясуйте основні положення функціоналізму та неофункціоналізму.

3. Неорелісти (К.Волтц) стверджують, що в міжнародних організаціях відображається розподіл сили та впливів в міжнародній системі загалом. Знайдіть приклади які підтверджують або заперечують цю тезу.

4. Які аспекти діяльності міжнародних організацій є об'єктом вивчення конструктивізму?

5. Проблеми співвідношення міжнародної організації та міжнародного режиму в контексті сучасних теорій міжнародних організацій.

Література до теми: 4, 30, 32, 33.

Тема 9. УКРАЇНА В СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Членство України в неурядових організаціях.

Діяльність України в РБ ООН.

Міжнародні організації в Україні.

Діяльність Amnesty International в Україні.

Українці в глобальному громадянському суспільстві.

Україна в ООН.

Україна та СОТ.

Діяльність міжнародних організацій на території України.

Громадянське суспільство в Україні та глобальне громадянське суспільство.

Роль міжнародних організацій в обміні полонених в умовах війни.

Задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Оцініть стратегію України, щодо отримання членства в ЄС.
2. Оцініть співвідношення доктрини ядерного стримання та національної безпеки в сучасному світі.

Література до теми: 1, 4, 23, 24, 27, 28.

VII. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Внутрішнє й зовнішнє право міжнародних організацій та сфери їхнього регулювання.
2. Правомочність міжнародних організацій.
3. Імунітет та привілеї міжнародних організацій.
4. Роль міжнародних організацій в становленні поняття «паритетна демократія».
5. Організаційна структура міжнародних організацій.
6. Інституційний напрям в дослідженні міжнародних організацій.
7. Принципи та засоби взаємного впливу держав та міжнародних організацій.
8. Застосування міжнародними організаціями санкцій.
9. Умови втручання (інтервенції) міжнародних організацій.
10. Мережева структура екологічних та антиглобалістських рухів.
11. Україна та Рада Європи.
12. Міжнародні організації на африканському континенті.
13. Особливості регіонального співробітництва азійсько-тихоокеанських держав.
14. Допомога Україні від міжнародних організацій в умовах війни.
15. Зміна світового порядку в умовах війни в Україні.

VIII. ПИТАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ З КУРСУ

1. Поняття та зміст міжнародної організації.
2. Передумови та причини виникнення міжнародних організацій
3. Сутність та природа міжнародних організацій як суб'єктів міжнародних відносин.
4. Ознаки та функції міжнародних організацій.
5. Типологія міжнародних організацій.
6. Критерії типології міжнародних організацій.
7. Види та вимоги до членства.
8. Інститут постійних представників держав при міжнародних організаціях
9. Перші міжнародні (політичні) міжнародні організації (Священний Союз)
10. Наднаціональні міжнародні організації.
11. Ознаки наднаціональних міжнародних організацій.
12. Гуманітарна інтервенція, принцип «примушування до миру» та діяльність міжнародних організацій.
13. Міжнародні організації та розвиток міжнародного права.
14. Поняття «санкцій» міжнародних організацій.
15. Участь міжнародних організацій у миротворчих акціях.
16. Чинники, що легітимізують застосування міжнародними організаціями санкцій.
17. Принципи проведення миротворчих операцій ООН.
18. Правові норми, що регулюють функціонування міжнародних організацій.
19. Джерела права міжнародних організацій.
20. Принципи та процедури прийняття рішень у міжнародних організаціях.
21. Утворення Ліги націй.
22. Цілі та принципи Ліги націй.
23. Договір про утворення Ліги націй і структура Ліги.
24. Переваги та недоліки функціонування Ліги націй.
25. Органи Ліги націй (Асамблея, Рада Ліги, Секретаріат).
26. Історичні умови та особливості утворення ООН.
27. Цілі та принципи ООН.
28. ООН та неурядові міжнародні організації.
29. Статус НМО при ООН, умови його набуття.
30. Типи операцій ООН з метою встановлення миру.
31. Роль міжнародних організацій у вирішенні конфліктів у

- сучасному світі.
32. Роль міжнародних організацій у формуванні міжнародного громадянського суспільства.
 33. Наднаціональність міжнародних організацій та суверенітет держав.
 34. Принципи взаємодії держав та міжнародних організацій.
 35. Мотиви делегування державами повноважень (суверенітету) міжнародним організаціям.
 36. Особливості та причини утворення регіональних та субрегіональних міжнародних організацій.
 37. Регіональні міжнародні організації пострадянського простору.
 38. Глобальне управління та міжнародні організації.
 39. Особливості утворення та функціонування Бреттон-Вудських організацій.
 40. Роль неурядових МО у міжнародних відносинах.
 41. Чинники поширення впливу неурядових організацій.
 42. МНУ та розвиток світового громадянського суспільства.
 43. Співпраця МУО та МНУ.
 44. Міжнародні організації та система колективної безпеки.
 45. Антиглобалістські неурядові міжнародні організації.
 46. Головні завдання НАТО в галузі безпеки.
 47. Створення НБСЄ.
 48. Трансформація НБСЄ у ОБСЄ.
 49. Роль ОБСЄ в системі безпеки Європи на сучасному етапі.
 50. Інститути колективної безпеки на пострадянському просторі.
 51. Україна в ООН: місце, роль та основні напрямки діяльності.
 52. Україна та СОТ: місце, роль та основні напрямки діяльності.
 53. Діяльність міжнародних організацій на території України.
 54. Громадянське суспільство в Україні та глобальне громадянське суспільство.
 55. Роль міжнародних організацій в обміні полонених в умовах війни.
 56. Роль міжнародних організацій в умовах війни в Україні 2014р.-2022р.
 57. Основні структурні елементи міжнародних організацій.
 58. Правові компоненти функціонування міжнародних організацій.

59. Особливості приєднання України до окремих міжнародних організацій.
60. Євроінтеграційній процеси України: основні етапи та особливості.
61. Загальна характеристика поняття «універсальні організації». Визначення міжнародних організацій, які підпадають під таку категорію.
62. Роль участі Європейського Союзу в засіданнях G7.
63. Україна та СНД: політико-правові аспекти діяльності.
64. Діяльність України в РБ ООН.
65. Міжнародні організації в Україні.
66. Діяльність Amnesty International в Україні.
67. Українці в глобальному громадянському суспільстві.
68. Діяльність природоохоронних неурядових міжнародних організацій.
69. Принципи діяльності «Грінпіс».
70. Умови та особливості створення НАТО. Трансформація НАТО в 1991-1999 рр.
71. Організаційна структура НАТО.
72. Програма НАТО «Партнерство заради миру»
73. Оперативна роль Альянсу в підтримці миру.
74. Історія створення та діяльність ОДКБ та ШОС на пострадянському просторі.
75. Прослідкуйте історію та тенденції розвитку Бреттон-Вудських інститутів на сучасному етапі.
76. Організаційна структура СОТ.
77. Особливості прийняття рішень у МВФ.
78. Відносини України та МВФ на сучасному етапі.
79. Трансформація G-8 у G-7.
80. Створення Групи 20-ти (G-20).
81. Історія створення Ради Європи та основні напрями діяльності.
82. Формування механізму захисту прав людини у Раді Європи.
83. Особливості організаційної структури ЄС.
84. Мета створення та організаційна структура ГУАМ. Роль України в ГУАМ.
85. Історія створення АСЕАН. Принципи прийняття рішень.
86. Коли була створена Організація «Ісламська конференція», які її цілі та напрями діяльності.
87. Союз Незалежних Держав (СНД): історія створення, суперечності функціонування.

88. Формування та цілі СЕП.
89. Які причини зумовлюють необхідність реформування ООН на сучасному етапі.
90. Роль релігійних організацій у глобальних політичних процесах.
91. Партнерство НАТО з Україною.
92. Інститути колективної безпеки на пострадянському просторі.
93. Безпекові аспекти діяльності Шанхайської організації співробітництва.
94. Радикалізація міжнародного екологічного руху.
95. Особливості Угоди між Україною та Європейською організацією ядерних досліджень.
96. Проблема реформування ООН на сучасному етапі.
97. Посилення регіональних інтеграційних процесів в глобалізованому світі.
98. Регіональні організації арабського світу.
99. Регіоналізація на африканському континенті.
100. АСЕАН та регіональне співробітництво азійсько-тихоокеанських держав.

ІХ. ЗРАЗКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

1. До завдань курсу «Міжнародні організації в сучасній світовій політиці» не відносять:

- а) формування цілісного уявлення про зміст і сутність діяльності основних неурядових організацій;
- б) отримання знань про роль універсальних міжнародних організацій в міжнародній політиці;
- в) дослідження наукового дискурсу з питання сутності політичної модернізації;
- г) ознайомлення з найважливішими функціями сучасних міжнародних організацій.

2. До методів навчальної дисципліни «Міжнародні організації в сучасній світовій політиці» відносять:

- а) гносеологічний, історичний, порівняльний;
- б) аналіз, синтез, індукція, дедукція;
- в) математичний;
- г) емпіричний, соціологічний.

3. Визначте, до якої категорії відноситься функція міжнародної організації, що визначає сфери відповідності інтересів держав-учасниць:

- а) головна;
- б) регулююча;
- в) оперативна;
- г) контролююча.

4. Визначте, до якої категорії відноситься функція міжнародної організації, що встановлює стандарти поведінки:

- а) головна;
- б) регулююча;
- в) оперативна;
- г) контролююча.

5. Визначте, до якої категорії відноситься функція міжнародної організації, що визначає відповідність фактичного стану справ в організації до встановлених норм і еталонів:

- а) головна;
- б) регулююча;
- в) оперативна;
- г) контролююча.

6. Визначте організації загальної компетенції:

- а) ООН, СОТ, МВФ, ОЕСР, ЮНЕСКО;
- б) ООН, ОЕСР, ЄС, НАФТА, СНД;
- в) ОЕСР, НАТО, СОТ, ЄС, СНД;
- г) НАТО, МВФ, СОТ, МБРР, НАФТА.

7. Визначте організації спеціальної компетенції:

- а) ООН, МВФ, ОЕСР, СОТ, ЮНЕСКО;
- б) ООН, ОЕСР, ЄС, НАФТА, СНД;
- в) НАФТА, ЄС, СНД, ГУАМ, ЄАВТ;
- г) МВФ, СОТ, ЮНЕСКО, МБРР, ЮНІДО.

8. Яка з наведених нижче організацій головною метою має здійснення досліджень з екологічних проблем?

- а) Паризький клуб;
- б) Римський клуб;
- в) Лондонський клуб.

9. До неурядових міжнародних організацій належать:

- а) ООН, МВФ, СОТ, ЮНЕСКО;
- б) МТП, Лондонський клуб, Римський клуб, Червоний хрест;
- в) МТП, Лондонський клуб, Паризький клуб, Червоний хрест;
- г) Лондонський клуб, Паризький клуб, Римський клуб, Червоний хрест.

10. В якому році утворено Європейський Союз?

- а) 1951 р.;
- б) 1957 р.;
- в) 1992 р.;
- г) 1999 р.

11. Наслідком якого процесу є міжнародна економічна інтеграція?

- а) розвиток міжнародної торгівлі;
- б) утворення ТНК;
- в) міжнародний поділ праці;
- г) утворення міжнародних політичних угруповань;
- д) науково-технічна революція.

12. Визначте міжнародні організації глобального типу:

- а) ООН, ОЕСР, МВФ, СОТ, ЮНЕСКО;
- б) ООН, НАТО, МВФ, СОТ, АТЕС;

- в) ООН, МВФ, ЮНЕСКО, СОТ, ОАЄ;
- г) ООН, ОАЄ, СНД, СОТ, МБРР.

13. Чи можуть міжнародні організації мати статус спостерігача при ООН?

- а) так;
- б) ні;
- в) спірне питання;
- г) частково.

14. Визначте міжнародні державні організації регіонального типу:

- а) ОЕСР, ЄС, НАФТА, ОАЄ, СНД;
- б) ОЕСР, ЄС, АСЕАН, ЮНКТАД, СНД;
- в) ЄАВТ, ЄС, НАФТА, СНД, АСЕАН;
- г) ЄС, ЮНІДО, СНД, НАФТА, АТЕС.

15. Визначте серед цілей МВФ головну мету:

- а) спостереження за станом міжнародної валютної системи;
- б) підтримка загальної системи розрахунків;
- в) сприяння стабільності обмінних курсів валют;
- г) надання кредитів.

16. Серед наведених нижче організацій визначте організації загальної компетенції :

- а) ООН, ОЕСР, СНД, НАФТА;
- б) МВФ, СОТ, МТП, ІКАО;
- в) ООН, МВФ, ОЕСР, НАФТА;
- г) ОЕСР, МВФ, СОТ, ІКАО.

17. Серед наведених нижче організацій визначте організації спеціальної компетенції :

- а) ООН, ОЕСР, СНД, НАФТА;
- б) МВФ, СОТ, МТП, ІКАО;
- в) ООН, МВФ, ОЕСР, НАФТА;
- г) ОЕСР, МВФ, СОТ, ІКАО.

18. Вищим органом ООН є:

- а) Генеральна Асамблея;
- б) Рада Безпеки;
- в) Секретаріат;
- г) ЕКОСОП.

19. Як називаються органи міжнародної організації, які здійснюють оперативні функції?

- а) вищі;
- б) пленарні;
- в) виконавчі;
- г) адміністративні;
- д) контролюючі.

20. Яка із наведених нижче організацій системи ООН головною метою має охорону довкілля?

- а) ЮНКТАД;
- б) ЮНЕСКО;
- в) ЮНЕП;
- г) ЮНІСЕФ.

21. Скільки голосів членів Ради Безпеки достатньо, щоб рішення було прийнятим, якщо не застосовується „вето”?

- а) 15;
- б) 12;
- в) 9;
- г) 5.

Х. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА:

- 1) Голуб Н.В. Україна та міжнародні організації : *Інформаційно-довідкове видання* Київ : Кондор, 2003. 212 с.
- 2) Манджолла В.А. Міжнародні відносини та світова політика : *підручник* . Київ : Знання, 2014. 663 с.
- 3) Кучик О.С. Міжнародні організації : *навч. посібник* Київ : Знання, 2007. 749 с.
- 4) Мокій А. І. Міжнародні організації : *навч. посібник* : Київ : ЦУЛ, 2011. 280 с.
- 5) Савчук І. Міжнародні організації: *підручник*. Київ : Шк. світ, 2007. 128 с.
- 6) Циганкова Т. М. Міжнародні організації : *навч. посібник*. Київ : КНЕУ, 2001. 340 с.

ДОПОМІЖНА:

- 7) Yuliia Zavhorodnia, Features of protection of China`s national interests within cybernetic space . *European Political and Law Discourse*, 2021, Volume 8, Issue 6. p.37-42
- 8) Воронова Є.М. Міжнародні економічні організації : *Конспект лекцій з курсу "Міжнародні економічні відносини" для студентів економічних фахів*. Київ : КНТЕУ, 2001. 46 с.
- 9) Циганкова Т.М. Глобальна торгова система : розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ : *монографія*. Київ : КНЕУ, 2006. 660 с.
- 10) Довідник НАТО.
URL : <http://www.nato.int/docu/other/ukr/handbook/2001/index.htm>
- 11) Завгородня Ю.В. Міграційний конфлікт на кордоні Європейського союзу та Білорусі: роль інформаційно-комунікаційних потоків. *Публічне управління: проведення реформи в Україні: матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої тижню права в ДВНЗ «Донецький національний технічний університет».*(Покровськ, 9-10 грудня 2021 р.) / *Донецький національний технічний університет; редкол.: С.В. Подкопаєв та ін.*]. Покровськ, 2021. С.19-24
- 12) Завгородня Ю.В. Роль військово-Морських Сил України у політичному протистоянні : інформаційний аспект. *International scientific conference «Maritime security of the Baltic-Black sea region: challenges and threats» : conference proceedings, December 23, 2021*. Odessa :

Izdevnieciba «Baltija Publishing», P. 63-66

13) Колісніченко К.С. Ліга Націй у розвитку міжнародного права : *монографія*. Одеса : Фенікс, 2011. 234 с.

14) Мальський М.З. Теорія міжнародних відносин : *підручник* Київ. Знання, 2007. 462 с.

15) Губерський Л. В., Манжол В. А. Міжнародні системи та глобальний розвиток : *підручник* Київ : Знання, 2014. 527 с.

16) Милосердна І.М., Краснопольська Т. М. Цифрова дипломатія як основа нової публічної дипломатії. *Актуальні проблеми політики*. 2022. Вип. 69. С. 13-20.

17) Милосердна І.М. Глобалізація в світовій політиці: історичний та теоретичний виміри. Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри: матер. *Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Одеса, 28 вересня 2018 р.) / НУ "ОЮА"*. Одеса, 2018. 137 с. С. 21-24. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/10828>.

18) Милосердна І.М. Чинники та напрямки формування ефективної системи міжнародної безпеки в сучасних умовах. *Правове життя сучасної України: у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. 484 с. С.213-216

19) Нуруллаєв І. С. Міжнародно-правове співробітництво в системі Ради Європи у боротьбі з корупцією : *монографія*. Київ: Прав. єдність, 2009. 160 с.

20) Черкес, М. Ю. Міжнародне право : *підручник*. Київ : Знання, 2011. 397 с.

21) Бадрак В.В., Згурець С.Г., Самусь М.М., Набоченко О.О. Шлях до НАТО: вимір безпеки. *Лідери думок про євроатлантичну інтеграцію України*. Київ.: 2006. 222 с.

22) Декларації про державний суверенітет України URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

23) Діяльність України в ООН URL : <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication>

24) Участь України у міжнародних організаціях України URL : <http://www.mfa.gov.ua>

25) Єдиний державний реєстр міжнародних організацій, членом яких є Україна URL : <http://www.mfa.gov.ua>

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

<http://www.un.org/> – офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй

<http://www.unsystem.org/index.html> - інформаційний сайт про систему ООН

<http://portal.un.kiev.ua/> - Представництво ООН в Україні

<http://www.imf.org/> – офіційний сайт Міжнародного валютного фонду

<http://www.worldbank.org> - офіційний сайт Всесвітнього банку

<http://www.wto.org/> - офіційний сайт Світової організації торгівлі

<http://www.nato.int/> – офіційний сайт НАТО

<http://www.nato.int/docu/home.htm> - On-line Library

<http://www.coe.int/> - офіційний сайт Ради Європи

<http://www.unesco.org/> – офіційний сайт ЮНЕСКО

<http://www.g7.utoronto.ca/>- інформаційний сайт Великої вісімки

(G-7)

<http://www.g20.org/Public/index.jsp> - офіційний сайт Групи 20-ти

(G-20)

<http://www.iom.int/> - офіційний сайт Міжнародної організації по міграції

<http://freedomhouse.org/> –офіційний сайт неурядової міжнародної організації Freedom House

www.osce.org – офіційний сайт Організації з Безпеки та Співробітництва в Європі

<http://www.osce.org/docs/index.htm> - Documents Library

<http://www.sectesco.org/> –Шанхайська організація співробітництва (ШОС)

<http://www.interpol.int/> - International Criminal Police Organization (INTERPOL)

Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC)
<http://www.opec.org/>

<http://www.foreignpolicy.com/> - сайт журналу “Foreign Policy”

ЗМІСТ:

I. Вступ	3
II. Загальні методичні рекомендації щодо вивчення курсу	5
III. Тематичний план навчальної дисципліни	9
IV. Програма навчального курсу	10
V. Плани практичних занять	24
VI. Завдання для самостійної роботи	29
VII. Тематика рефератів	35
VIII. Питання для перевірки знань з курсу	36
IX. Зразки тестових завдань	40
X. Список рекомендованої літератури	44

Навчальне видання

Завгородня Юлія Володимирівна

Милосердна Ірина Михайлівна

УКРАЇНА В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Навчально-методичний посібник